

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi M. R.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie o sygn.
III AUz 53/25,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 14 stycznia 2026 r.,

oddala skargę.

Paweł Księżak

Joanna Lemańska

Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w listopadzie 2025 r. wpłynęła, wniesiona przez M. R. (dalej: „Skarżący”), skarga na przewlekłość postępowania sądowego, toczącego się przed tym Sądem pod sygn. III AUz 53/25. Skarżący domagał się stwierdzenia, że w ww. sprawie III AUz 53/25 doszło do nieuzasadnionej zwłoki. Wniósł również o wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie zalecenia natychmiastowego zakończenia sprawy objętej skargą. Jednocześnie Skarżący wniósł o przyznanie na swoją rzecz od Skarbu Państwa kwoty 20 000 zł. Wniósł również o zwolnienie od kosztów postępowania skargowego z uwagi na trudną sytuację materialną.

Uzasadniając skargę, Skarżący podniósł, że przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie toczy się postępowanie zażaleniowe o sygn. akt III AUz 53/25 na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z 14 marca 2025 r. w przedmiocie odrzucenia odwołania. Tymczasem sprawa ta nie została dotychczas rozpoznana.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w odpowiedzi na skargę wniósł o oddalenie skargi jako bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Ustawodawca w ustawie o skardze na przewlekłość nie określił wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Niemniej w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że przewlekłość jest pojęciem odnoszącym się do konkretnego zdarzenia, które po wnikliwej analizie należałoby uznać za nadmiernie rozciągnięte w czasie i niezasadnie przedłużające się (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21).

Poddając analizie przebieg spornego postępowania zażaleniowego toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie, należy stwierdzić, że podniesiony w skardze zarzut przewlekłości tego postępowania sądowego nie jest uzasadniony.

W judykaturze Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że ocena, czy w konkretnej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, nie powinna ograniczać się wyłącznie do upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącego, lecz powinna być wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami, przewidującymi zachowanie określonych procedur (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 11 maja 2005 r., II S 26/05). Sama długotrwałość postępowania nie oznacza bowiem, że doszło do przewlekłości postępowania. Zachodzi ona, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekłe i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu. W związku z tym, aby rozstrzygnąć, czy zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona, należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23; 25 listopada 2020 r., I NSP 163/20; 25 maja 2023 r., I NSP 82/23).

Oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy zatem brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 ust. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie, a także uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania, od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa Europejski Trybunał Praw Człowieka, wskazując, że przy ocenie, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, powinna następować w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę

oraz znaczenia materii objętej skargą (zob. wyroki ETPC z: 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału).

Powyższe oznacza, że standard ochrony prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ma charakter zindywidualizowany (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21; 14 września 2022 r., I NSP 251/22). Co do zasady więc przewlekłość jest pojęciem względnym i zawsze musi być odnoszona do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. Należy także nadmienić, że jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 13 lipca 2017 r., III SPP 33/17; 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21).

Analizując akta sprawy objętej niniejszą skargą, Sąd Najwyższy nie dostrzegł, by na jakimkolwiek etapie spornego postępowania zażaleniowego o sygn. III AUz 53/25 odstępy między kolejnymi czynnościami nie miały swojego uzasadnienia procesowego, czy też wiązały się z beczynnością Sądu Apelacyjnego w Szczecinie. Należy mieć na uwadze, że postępowanie o sygn. III AUz 53/25 zostało zainicjowane zażaleniem Skarżącego od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z 14 marca 2025 r. Zażalenie to wpłynęło do Sądu Okręgowego w Szczecinie w dniu 7 maja 2025 r. Akta tej sprawy wraz z zażaleniem wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w dniu 26 maja 2025 r. Zarządzeniami z 26 maja 2025 r. sprawa została zarejestrowana w odpowiednim repertorium i wyznaczono sędziego referenta. Kolejno, 28 maja 2025 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie na prośbę innego sądu wypożyczył załączone do sprawy

akta rentowe na okres 2 tygodni. W dniu 12 czerwca 2025 r. dokonano badania zażalenia Skarżącego przez pryzmat spełnienia wymogów formalnych. W tym samym dniu zarządzono doręczenie odpisu zażalenia Skarżącego pełnomocnikowi przeciwnika procesowego. W dniu 27 czerwca 2025 r. wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie obszerne pismo procesowe Skarżącego do ww. sprawy, zaś w dniu 29 września 2025 r. wpłynął wniosek Skarżącego o wydanie rozstrzygnięcia w postępowaniu zażaleniowym.

Przedstawiony powyżej przebieg spornego postępowania zażaleniowego nie daje wystarczających podstaw do przypisania Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy objętej skargą, zwłaszcza jeśli uwzględni się czas trwania analizowanej sprawy, zainicjowanej zażaleniem.

Niewątpliwie zatem na obecnym etapie brak jest podstaw do stwierdzenia, że sporne postępowanie zażaleniowe toczy się dłużej, niż to jest konieczne dla prawidłowego wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy oddalił skargę na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość.

Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych nie podlegał zaś odrębnemu rozpoznaniu z uwagi na okoliczność, że w analizowanej sprawie (sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych) Skarżący jest ustawowo zwolniony od kosztów sądowych.

[k.b.]

[r.g.]

Paweł Księżak

Joanna Lemańska

Mirosław Sadowski